

SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 7 1982

Lagen mot skatteflykt

Några reflektioner med anledning av RSV/FB Dt 1982:7

Av docent Sture Bergström

1. Inledning

I mars 1982 publicerade RSV tre förhandsbesked, som rörde tillämpningen av lagen mot skatteflykt, se RSV/FB Dt 1982:7. Förhandsbeskeden är inte överprövade av RR. Avgörandena som är av stort principiellt intresse, skall presenteras och diskuteras i denna artikel.

För att lagen mot skatteflykt skall kunna tillämpas skall i korthet bl a följande förutsättningar vara uppfyllda.

1. Den skattskyldige skall ha gjort en rättshandling, som är ett *led* i ett *skatteflyktsförfarande*.
2. Skatteflyktsförfarandet skall utgöra en *omväg* i förhållande till ett i stort sett ekonomiskt likvärdigt handlingsalternativ.
3. Transaktionerna skall medföra en inte oväsentlig skatteförmån, som kan antas ha utgjort det *avgörande* skälet för valet av handlingsalternativ.
4. Förfarandet skall slutligen antingen klart strida mot den *kringgångna* regeln eller de(n) *utnyttjande* reglerna (regeln).

2. RSV/FB Dt 1982:7 Fall 1

I RSV/FB Dt 1982:7 fall I avsåg en farfar att sälja hälften av en fritidsfastighet till sin son för ett marknadsmässigt pris. Sonen skulle överta betalnings-

ansvaret för befintliga lån på 20 000 kr och utfärda en revers på 80 000 kr med säkerhet i fastigheten. Någon amortering skulle inte ske och det fanns inte någon bestämd förfallodag för reversen. Denna skulle löpa med en ränta motsvarande diskontot plus 5 %. Farfadern avsåg sedan att skänka reversen till sonens fyra barn, födda 1973—1979. Fadern frågade, om han hade rätt till avdrag för räntebetalningarna till sina underåriga barn.

RSV:s rättsnämnd uttalade först, att avdragsrätt för räntan förelåg enligt 39 § KL. — Nämnden prövade sedan om lagen mot skatteflykt var tillämplig och yttrade följande:

”Enligt 2 § i lagen skall hänsyn inte tas till rättshandling som är ett led i ett förfarande som innebär att skattebestämmelse kringgås. En första förutsättning för att ett förfarande skall anses innebära kringgående av skattebestämmelse är att ett annat förfarande skall framstå som närmast till hands liggande med hänsyn till det ekonomiska resultat som — bortsett från beskattningen — uppnås genom det valda förfarandet. Det resultat som åsyftas är att G genom *köp* (min kursivering) skall bli ägare till hälften av fastigheten. Vidare skall barnen bli *ägare* till den *revers* G utställer till sin far (min kursivering). Något närmare till hands liggande förfarande för att uppnå det ekonomiska slutresultat som — bortsett från beskattningen — blir följden av de i ansökningen beskrivna transaktionerna kan enligt nämndens bedömning inte anses föreligga. Det i 2 § lagen mot skatteflykt uppställda sk omvägsrekvisitet är följaktligen inte uppfyllt. Nämnden förklarar därför att lagen inte är tillämplig på det tilltänkta förfarandet.” — (Jfr även RSV/FB Dt 1981:31, fall III, där rättsnämnden förklarade, att räntebetalningar på reverser, som en fader utfärdat till sina barn i samband med ett arvskifte, inte omfattades av lagen mot skatteflykt. Jfr även Melz SN 1980 s 516.)

”*Omvägsrekvisitet*”

”*Omvägsrekvisitet*” ansågs inte uppfyllt, se rekvisit 2 ovan. Rättsnämnden ansåg, att fadern avsåg att *köpa* fastigheten, och att det var meningen att barnbarnen skulle bli *ägare* till reversen. Enligt rättsnämndens mening saknades det något annat likvärdigt ekonomiskt handlingsalternativ.

Jag skall inledningsvis peka på vilka ekonomiska fördelar den skattskyldige har möjlighet att erhålla. Därmed inte sagt, att han avsåg att göra på detta sätt. Fadern skulle utfärda en revers på 80 000 kr, som (för närvarande) löper med 15 % ränta. Vid 80 % skatt på ränteavdraget minskas faderns skatt med $(80 \% \times 15 \% \times 80\ 000) = 9\ 600$ kr. (När marginalskatteformen genomförts blir skatteminskningen 6 000 kr vid 50 % genomsnittsskatt.) Varje barn uppstår årligen 3 000 kr $(15 \% \times 20\ 000)$ i ränteinkomster, vilket inte beskattas, om barnen inte har några andra mer betydande sidoinkomster. Enligt 7:1 föräldrabalken (FB) skall underåriga barn med egna inkomster bidra till kostnaderna för sin utbildning och uppfostran. Denna barnkostnad skall annars bekostas av föräldrarna, se närmare om dessa frågor i prop 1978/79:12 s 154. Fadern kan därför tillgodogöra sig barnens ränteinkomster med stöd av 7:1 FB. Fadern har då visserligen betalat räntor med 12 000 kr, men samtidigt har han fått tillbaka sammanlagt 21 600 kr genom dels ränteavdragsrätten (9 600 kr) och dels genom att utnyttja 7:1 FB (12 000 kr). Han tjänar alltså 9 600 kr varje år netto på ränteavdragen. När marginalskatteformen genomförts

sjunker nettoförtjänsten till 6 000 kr netto årligen (6 000 kr + 12 000 kr - 12 000 kr). Det bör dock observeras, att barnen måste betala 3 600 kr i gåvoskatt p g a att farfadern skänker dem reversen. Denna kostnad anses förmodligen överkomlig av de skattskyldiga.

Om vi förutsätter, att fadern avsett att utnyttja regeln i 7:1 FB, uppnår han betydande ekonomiska fördelar. Men det är viktigt att stryka under, att förmånerna består dels av en skatteförmån (*ränteavdraget*) och en rent ekonomisk fördel (*barnen bekostar delvis sina egna kostnader*). Det är särskilt anmärkningsvärt, att fadern har rätt att göra avdrag för räntekostnader, samtidigt som han erhåller motsvarande summa (ev efter skatteavdrag) från sina barn. Dessa barnkostnader hade han ju annars tvingats betala själv. Ett grundläggande fel med lagen mot skatteflykt, är att man utgår ifrån att man kan se skattefördelarna isolerade ifrån transaktionernas övriga ekonomiska resultat. Skattefördelarna är ju en del av detta resultat, som parterna väger ihop med andra fördelar och nackdelar, som transaktionerna kan medföra.

Vidare uppnår familjen som helhet den fördelen, att farfaderns förmögenhet arvs- och gåvobeskattas vid två olika tidpunkter, vilket är fördelaktigt, eftersom arvs- och gåvoskatteskalorna är progressiva. Detta kan dock uppnås på andra sätt, t ex genom att fadern avstår från delar av sitt arv efter farfadern till förmån för sina barn, se t ex Melz SN 1980 s 512 ff.

Anmärkningsvärt är också att reversen inte innehåller någon amorteringsplan, utan att den förfaller till betalning först vid anfordran. Om parterna är överens, vilket man oftast kan förutsätta, är en vanlig lösning att reversen förfaller först vid faderns död. Barnen får då reversen infriad istället för att arva motsvarande belopp efter sin fader, vilket oftast är en arvskattemässig fördel. I vart fall framgår av ansökan, att kapitalbeloppet inte skall betalas ut under överskådlig tid. Eftersom fadern tjänar på att betala ränta till barnen varje år så länge barnen är under 18 år, är den verkliga totala ekonomiska belastningen för honom under reversens löptid blygsam.

Frågan är dock, om fastighetsförsäljningen skett på marknadsmässiga villkor, även om man bortser från faderns möjligheter till att få ersättning från barnen för sina barnkostnader. Reverserna är amorteringsfria, men det kompenseras åtminstone delvis av att räntan är hög. Det förekommer dock knappast reverser på marknaden för närvarande i någon större utsträckning, som är amorteringsfria under så lång tid. Det är vidare ovanligt, att reverser inte har någon bestämd förfallodag. Borgenärer brukar vanligen förbehålla sig rätten att med jämna mellanrum ompröva säkerheten och även villkoren i övrigt. Man kan därför konstatera att köpevillkoren avviker ifrån vad som *idag* är vanligt på marknaden. En utomstående köpare hade knappast fått lika fördelaktiga villkor. I Västtyskland tillerkänns inte rättshandlingar mellan närstående skatterättslig relevans, om villkoren avviker från vad en utomstående part kunnat erhålla, se t ex Rönitz, Finanz- Rundschau — Deutsches Steuer-

blatt 1977 s 512 f. I Västtyskland är det därför troligt, att avdrag för räntan inte hade kunnat medges. Ett sådant hårt synsätt har vi dock inte för närvarande i Sverige.

Frågan är, om det verkligen finns något normalt handlingsalternativ att jämföra med, vilket är *en* förutsättning för att "omvägsrekvisitet" skall anses kunna vara uppfyllt. — För det första kan det konstateras, att man *idag* inte vet hur parterna kommer att agera i framtiden. I ansökan uttalas visserligen, att barnen skall tillgodogöras marknadsmässig ränta och att kapitalet kommer att frigöras, då barnen uppnått tillräcklig mognad för att inte förslösa pengarna. Men ingenting tvingar parterna att göra på detta sätt i framtiden, utan de har möjlighet att såväl utnyttja 7:1 FB som att låta reversen förfalla först vid faderns död. Skall man då gå på vad parterna *säger sig vilja göra* eller på vad *de har möjlighet att göra*? Frågan är inte besvarad i förarbetena och inget av alternativen är naturligare än det andra. Låt oss därför utgå ifrån att parterna har möjlighet att agera på båda dessa sätt, när vi prövar vad som är ett normalt i stort sett ekonomiskt likvärdigt handlingsalternativ.

Ett normalt förfarande kunde tänkas vara, att man anser att fadern fått fastigheten av sin far i gåva (eventuellt mot mindre vederlag) samtidigt som han varje år ger sina minderåriga barn ett icke-avdragsgillt periodiskt understöd. Om räntebetalningarna återförs till fadern med stöd av 7:1 FB, förefaller detta påminna om det aktuella förfarandet. Den erlagda gåvoskatten och den eventuella inkomstskatt barnen betalar på ränteinkomsten kunde man eventuellt beakta genom att fastställa faderns taxering till skäligt belopp med stöd av 3 § lagen mot skatteflykt. Detta förutsätter dock, att fadern och farfadern i samråd bestämt, att man skulle passa på och se till att fadern fick ett *avdragsgillt* periodiskt understöd i samband med att han övertog fastigheten. Om farfadern verkligen ville berika sina barnbarn, och fastighetsförsäljningen därför var beroende av att fadern verkligen skuldsatte sig genom att utfärda en revers, håller inte ovanstående resonemang. Så tycks rättsnämnden ha resonerat. Den har betonat att avsikten med transaktionerna var, att fadern skulle *köpa* fastigheterna och att barnen skulle bli *ägare* till reversen. I denna situation saknas det något annat naturligt handlingsalternativ, som leder till samma ekonomiska resultat. Det ligger därför enligt min mening nära till hands att resonera som nämnden gjort, även om köpevillkoren inte var marknadsmässiga utan beroende av att parterna var närstående.

Vi förutsätter istället, att vi vet att fadern avsett att utnyttja 7:1 FB och kvitta barnens ränteinkomster mot kostnader för barnens uppfostran och utbildning. Ur ekonomisk synvinkel ligger då närmast till hands att anse, att avdraget för räntebetalningarna till barnen är konstlat. Några pengar stannar ju för närvarande inte hos barnen. Det vanligaste vore då förmodligen att inte göra någonting alls, d v s att inte utfärda någon revers. Vi måste då förutsätta, att syftet med skuldsättningen var att skapa ett konstlat avdrag för fadern. Det är

dock omdiskuterat och högst tvivelaktigt, om omvägsrekvisitet kan tillämpas om det naturliga *förfarandet* är att inte göra någonting alls, se därom Bækkevold SN 1981 s 23, Bergström SN 1981 s 112 f och Hagstedt SvSkT 1981 s 119. Dessutom medför faktiskt utfärdandet av reversen ekonomiska konsekvenser på sikt. När barnen blir myndiga, kan fadern inte återföra ränteinkomsterna till sig på detta sätt. I förarbetena har man dock uttalat, att man inte skall beakta ekonomiska konsekvenser på lång sikt, när man avgör om "omvägsrekvisitet" är uppfyllt eller inte, se prop 1980/81:17 s 24 f. Typiskt för seriösa transaktioner är emellertid, att de även medför ekonomiska effekter på längre sikt. Mot denna bakgrund förefaller depchefens uttalande något märkligt.

Ett annat problem är, att det valda förfarandet faktiskt medför vissa kostnader i form av gåvoskatt för barnbarnen (och ev viss inkomstskatt). Skall man inte ta hänsyn till dessa kostnader, när man försöker hitta ett normalt handlingsalternativ? Denna fråga är inte besvarad i förarbetena. Det förefaller enligt min mening dock naturligt att beakta dessa kostnader. Sammanfattningsvis kan sägas, att det är ytterst tveksamt, om det diskuterade handlingsalternativet är det normala förfarandet.

Framställningen visar, att det är svårt att finna ett normalt handlingsalternativ, som leder till i stort sett samma ekonomiska resultat som skatteflyktsförfarandet. Detta beror på flera saker. För det första vet vi inte hur den skattskyldige kommer att agera i framtiden. Förfaller reverserna vid faderns död eller ej? Kommer fadern att utnyttja regeln i 7:1 FB för att återföra räntebetalningarna till sig själv? När vi inte vet svaren på dessa frågor, är det omöjligt att finna ett likvärdigt handlingsalternativ, såvida vi inte förutsätter, att fadern kommer att handla på ett visst sätt. För det andra har den skattskyldige ofta inte något "normalt förfarande" i tankarna, som han vill kringgå. Han väljer istället det förfarande som ger bäst ekonomiskt utbyte. Det är inte enbart skatteförmånerna som lockar den skattskyldige i det aktuella fallet. Genom skatteflyktsförfarandet har han möjlighet att med stöd av 7:1 FB låta barnen stå för en del av barnkostnaderna, vilka han i annat fall hade fått betala själv. Det är både skatteskäl och ekonomiska överväganden, som ofta styr den skattskyldiges val av handlingsalternativ. Det valda alternativet kan ge både ett bättre och ett sämre ekonomiskt resultat än det "normala förfarandet." Enligt min mening har man tänkt fel när man har utformat omvägsrekvisitet. Man kan inte se skattefördelarna isolerat ifrån övriga ekonomiska konsekvenser av rättshandlingar. Det är därför naturligt, att det är svårt att hitta ett ekonomiskt likvärdigt handlingsalternativ i det aktuella fallet.

Led i ett skatteflyktsförfarande

En annan fråga, som inte var aktuell här, men som eventuellt, kan ställas på sin spets i kommande taxeringsprocesser, är vad händer, om farfadern skänker reversen till sina barnbarn utan faderns vetskap? Farfadern kan anlita nå-

gon, som sköter förfarandet på villkor att fadern inte blandas in. (Man kan också tänka sig, att farfadern först, sedan fastigheten sålts till fadern, kommer på att han vill överlåta reversen i gåva till sina barnbarn.) I prop 1980/81:17 s 27 uttalade depchefen, att lagen mot skatteflykt inte kunde användas mot skattskyldiga, som gynnar närstående, utan att själv ha fått någon skatteförmån. Farfaderns agerande kan därför inte angripas. Om fadern på detta sätt inte har deltagit i de väsentligaste rättshandlingarna vare sig direkt eller indirekt, kan hans räntebetalning inte anses vara ett led i ett skatteflyktsförfarande från hans sida. (Visserligen blir fadern inkopplad, om barnen inte själva kan motta gåvan. Antingen mottar han gåvan för barnens räkning eller så förordnar han en god man som mottar den för barnens räkning, se 13:2 FB. Enligt min mening har dock inte fadern därigenom deltagit i själva gåvan, eftersom han är skyldig att agera som barnens förmyndare. För övrigt har farfadern vid denna tidpunkt redan bestämt sig för att ge bort reversen.) Lagen mot skatteflykt innehåller här en ofullkomlighet, som gör det möjligt att gynna närstående, utan att lagen mot skatteflykt blir tillämplig.

3. RSV/FB Dt 1982:7 fall III

I vilka situationer kan då omvägsrekvisitet vara uppfyllt? Denna fråga besvarades delvis i RSV/FB Dt 1982:7 fall III. — J hade för avsikt att låna ut 40 000 kr räntefritt eller mot låg ränta under 5 år till vart och ett av sina barn, för att barnen sedan skulle kunna köpa sparobligationer.

Rättsnämndens majoritet (fyra ledamöter) konstaterade, att räntefria lån enligt hittillsvarande praxis inte innebar, att fadern skulle beskattas för en beräknad ränta. Beträffande frågan, om lagen mot skatteflykt var tillämplig uttalade nämnden följande:

”J:s lån till barnen — räntefritt eller mot låg ränta — sker i syfte att barnen skall få avkastningen av de medel som har ställts till deras förfogande. Ett närmare till hands liggande alternativ till denna utlåning är att J själv gör medlen avkastande och överlämnar avkastningen till sina barn. Härvid blir J dock beskattad för avkastningen och han får inte avdrag för de periodiska utbetalningarna till barnen. Dessa inkomstbeskattas då inte för de mottagna beloppen.

Att under en förhållandevis kort tid ställa medel till sina barns förfogande för det ärendet angivna ändamålet kan inte anses utgöra en sådan omfördelning av egendomen inom en familj, som enligt förarbetena till lagen mot skatteflykt (prop 1980/81:17 sid 27) inte skall föranleda tillämpning av skatteflyktsklausulen. Utlåningen får istället anses innebära uteslutande en överföring av avkastningen under viss tid till barnen. Överföringen av avkastningen kan ses som ett led i ett försök att kringgå förbudet mot avdrag för periodiskt understöd till hemmavarande barn (jmf nämnda prop sid 12 m, 19 n och 20 n).

Mot bakgrund härav gör nämnden följande bedömning:

Anordningen att låna ut medlen framstår som en omväg i förhållande till om J lyft avkastningen och överlämnat samma belopp till barnen. Med hänsyn till storleken av de utlånade beloppen medför förfarandet en inte oväsentlig skatteförmån för J. Denna förmån får i det här fallet antas vara det avgörande skälet för utlåningen. Skatteförmånen strider vidare klart mot grunderna för förbudet mot avdrag för periodiskt understöd till hemmavarande barn. Vid sådant förhållande får det i ansökningen beskrivna förfarandet anses innebära att en skattebestämmelse kringgås. Nämnden besvarar därför jakande frågan huruvida lagen mot skatteflykt är tillämplig.”

Tre ledamöter var skiljaktiga och ansåg att lagen mot skatteflykt inte var tillämplig.

Hermanson, som tillhörde majoriteten, uttalade i ett särskilt yttrande, att om fadern istället ställt medlen till förfogande ränte- och amorteringsfritt under en något så när lång tid och utan några andra inskränkande villkor, var det inte längre fråga om ett periodiskt understöd till barnen. Det rörde sig då om en ren förmögenhetsöverföring, som mottagarna skall gåvobeskattas för istället för att fadern inkomstbeskattas för beräknad ränta.

I det aktuella fallet är det i stort sett ekonomiskt likvärdigt, om fadern eller barnen gör medlen avkastningsbärande, om man bortser ifrån beskattningen. Ledet, att låta kapitalet bli avkastningsbärande, har helt enkelt bytt plats. Barnen och inte fadern gör nu medlen avkastningsbärande. I sådana situationer, där skatteflyktsförfarandet och det normala förfarandet påminner starkt om varandra, är omvägsrekvisitet lättare uppfyllt. (Frågan är dock om uttrycket omväg i lagtexten är så lyckligt valt. I det aktuella rekvisitfallet är antalet transaktioner lika många i det normala och det valda alternativet. Frågan är då, om man åtminstone språkligt sett kan tala om en omväg, jfr Bergström SN 1981 s 113 f.) Om ett räntefritt lån förfaller till betalning först efter lång tid, är nuvärdet av lånet mycket lågt. Hermanson anser, att lagen mot skatteflykt inte kan tillämpas eftersom det rör sig om en omedelbar överföring av medlen till barnen och inte om ett periodiskt understöd, se ovan. Man kan emellertid även se saken som så, att barnen berikas succesivt under lånets löptid, dvs att barnen varje år får ett periodiskt understöd från fadern. Lagen mot skatteflykt skulle enligt detta synsätt kunna användas mot alla räntefria lån mellan närstående. Rättsnämnden tog i det aktuella fallet inte uttryckligen ställning till räntefria lån med lång löptid. Enligt min mening är det inte uteslutet, att lagen mot skatteflykt skall kunna tillämpas även mot sådana räntefria lån.

4. RSV/FB Dt 1982:7 fall II

I fall II i RSV/FB Dt 1982:7 ansågs inte lagen mot skatteflykt tillämplig, när en skattskyldig avsiktligt framkallat en realisationsförlust, som kvittades mot en under beskattningsåret uppkommen realisationsvinst på aktier. Förlusten ville den skattskyldige uppnå genom att sälja en nyinköpt fastighet till sina barn för ett pris, som låg under marknadsvärdet, men över taxeringsvärdet.

Rättsnämnden konstaterade, att vid realisationsbeskattning av fastigheter skall fångets huvudsakliga innebörd avgöra, om det är frågan om ett köp eller om en gåva. Man åberopade därvid den schablonregel som utvecklats i praxis och som innebär, att om vederlaget understiger taxeringsvärdet (= fastighetens värde i skattehänseende), så är det fråga om ett köp, jfr exempelvis RSV/FB Dt 1981:29. Nämnden ansåg därför, att fadern gjort en försälj-

ningsförlust motsvarande skillnaden mellan sitt eget inköpspris och barnens köpeskilling, trots att försäljningen skett till underpris. Detta motiverades med, att en överlåtelse skall klassificeras som en försäljning i reavinstskattehänseende, om köpesumman överstiger taxeringsvärdet. Nämnden förklarade, att faderns transaktioner inte kunde anses utgöra led i ett förfarande som innebar, att någon skattebestämmelse kringgåts.

Rättsnämndens förhandsbesked står i överensstämmelse med depchefens uttalande, om att skatteflyktlagen inte skall användas mot regler tillkomna genom praxis, såsom när fastigheter säljs till underpris till närstående. Depchefen ansåg, att sådana förfaranden inte stred mot lagstiftningens grunder, se prop 1980/81:17 s 197. Oavsett depchefens uttalande, har den skattskyldige knappast kringgått 35§ 2 mom KL, utan istället fått sitt fång klassificerat på ett fördelaktigt sätt i enlighet med i praxis utbildad schablonregel, se vidare Bergström SN 1976 s 143 ff. (Jfr dock SOU 1975:77 s 160 f, där en annan mening framförs.) Vill man komma åt denna typ av transaktioner, måste lagstiftningen ändras.

5. Sammanfattning

Framställningen visar, att framför allt omvägsrekvisitet i 2 § lagen mot skatteflykt är mindre väl utformat. Lagstiftaren har utgått ifrån, att de typiska skatteflyktstransaktionerna kännetecknas av att den skattskyldige uppnår i stort sett samma ekonomiska resultat genom det valda förfarandet, som om han valt ett normalt förfarande. Det är endast skatteförmånerna, som skiljer förfarandena åt. Så är dock oftast inte fallet. Även de ekonomiska konsekvenserna kan skilja sig åt i väsentliga hänseenden mellan de olika handlingsalternativen. Om så är fallet kan lagen inte tillämpas, eftersom omvägsrekvisitet inte är uppfyllt. Enligt min uppfattning är denna situation vanlig. Jag menar vidare, att man måste se skattekonsekvenserna och övriga ekonomiska konsekvenser som en enhet. Gör man inte detta, är det lätt hänt, att omvägsrekvisitet gör det svårt att använda lagen mot skatteflykt i många fall. Av de nio förhandsbesked, som publicerats hittills, och som rör lagen mot skatteflykt, har lagen hittills endast tillämpats i ett fall.

Man når bättre resultat på andra sätt, exempelvis genom att ändra familjebeskattnings utformning, än att försöka använda lagen mot skatteflykt mot olika typer av skatteflyktsförfaranden. En strängare inställning mot närståendetransaktioner i lagstiftning och praxis är nödvändig. Ett steg i denna riktning vore att kräva att villkoren är marknadsmässiga vid rättshandlingen mellan närstående, som man gör i västtysk skatterätt. Problem uppstår dock, eftersom det emellanåt saknas någon marknad för sådana transaktioner utom familjekretsen.

Lagen mot skatteflykt bör, enligt min mening, ges en vidare utformning än den har för närvarande, utan sådana inskränkande krav såsom omvägsrekvisi-

tet. Samtidigt bör man överlämna åt våra högre skattedomstolar och RSV:s rättsnämnd att dra riktlinjer mellan acceptabel skatteplanering och illojal skatteflykt, jfr Aarbakke i Nordiska skattevetenskapliga forskningsrådets skriftserie nr 3 s 138 ff, prop 1980/81:17 s 180 ff och Bergström SN 1981 s 115 ff. Därigenom löser man dock inte alla problem, men man kommer antagligen en liten bit längre, när det gäller att komma till rätta med problemen med skatteflykt.